

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM SZÉCHÉNYI ORSZÁGOS KÖNYVTÁRA AZ 1909. ÉVBEN.

(Egy melléklettel és hat szöveggéppel.)

Az elmúlt esztendő vége azzal biztatott, hogy a könyvtár helyszükén, mely úgy a használatot, mint a kezelés rendjét szerfölött megzavarja, új könyvtárépület létesítésével történik gyökeres orvoslás. A nagyméltóságú miniszter úr kijelölte az új könyvtárépület helyét (a Személynök-, Balaton-, Klotild-utcák és a Rudolfrakpart által határolt területen), az osztályigazgatót építészeti szakférfiakkal egyetemben a berlini és bécsi új könyv- és levéltári berendezések tanulmányozására kiküldötte és elrendelte, hogy az új könyvtár építési programja haladéktalanul elkészüljön. E rendeletnek megfelelő intézkedések az év vége felé megtörténtek.

Az esztendő folyamán a könyvtárban egy magáról megfedelkedett tisztviselő által elkövetett súlyos visszaélések arra kényszerítették a Nemzeti Múzeum igazgatóságát, hogy e tisztviselő ellen hivatali sikkasztás miatt a rendőrségnél bünvádi följelentést tegyen.

A hírlapokban bőven tárgyalt kínos ügy a rendőrség részéről széles körben folyó nyomozást eredményezett, melynek folyamán a bűnös tisztviselő öngyilkossággal tért ki a földi igazságszolgáltatás elől. Az ügy tisztázására a nagym. miniszterium hivatali vizsgáló-bizottságot küldött ki, mely szeptember 13-ától kezdve szakadatlanul működik.

A könyvtár négy osztályában az évi szaporulat 144.911 (1908-ban 210.852) darab. Mindezen osztályokban egy év alatt 34.907 (1908-ban 37.487) egyén fordult meg, kik a könyvtár állományából 179.771 darabot (1908-ban 179.520 darabot) vettek igénybe.

Sapientia in vino

7

De sancto eligio
episcopo ad
vespas super
ps antiphona

uper ali cum cum eli
gus oraret odor quasi balsam
domu illam replevit Euouac **C**u
ergo assiduus in aula re
gia desutaret laboribus rex
cum ab opere fabili retraxit et nouuiesis ecclesie
fent cum antistitem Euouac **L**rans latus ab
exilio eli gus uiuit ce li in salis quem deus

Az ötös czéli Váczott 1423-ban irt szerkönyvének egyik lapja.

A könyvtár hivatali személyzetében az említetten kívül az a lényegesebb változás történt, hogy *Varjú Elemér* segédőr, ki 1908 április havában megbízást kapott arra, hogy miniszteri biztos minőségben vezesse az államosítandó kassai Felsőmagyarországi Múzeum ügyeit, július havában e múzeum igazgatójává neveztetvén ki, könyvtárunktól véglegesen megvált.

Dr. *Sebestyén Gyula* igazgatóőr, ki mint miniszteri biztos ideiglenesen a néprajzi osztály ügyeit vezette, az év nyarán megbízatásának eleget tévén, ezóta ismét a könyvtárnál teljesít szolgálatot. Ugyanez időtől kezdve dr. *Bátky Zsigmond* addigi néprajzi segédőr, azóta múzeumi ór szolgálatátételre könyvtárunkhoz osztatott be.

A könyvtári tisztviselők sorában kinevezés útján egyéb változások nem történtek.

A könyvtár tisztviselői gyakran vettek részt hivatalos képviseltségben és kiküldetésekben könyvtári anyag megbecslése és átvétele s egyéb hivatalos ügyek czéljából. Az osztályigazgató múzeumi és könyvtári orsz. felügyelői minőségében, úgyszintén *Kollányi Ferencz* jaáki apát és igazgatóőr, mint a hiteleshelyek levéltárainak országos főfelügyelője és dr. *Gulyás Pál*, mint a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelőségének népkönyvtári szakmegbízottja a hatáskörükbe tartozó intézmények közül többet hivatalosan meglátogattak. Ezen kívül a Magyar Nemzeti Múzeum megfelelő költségvetési rovatából nyert támogatással dr. *Melich János* ör, dr. *Vértesy Jenő* és dr. *Bártfai Szabó László* segédőrök tettek tanulmányutakat, melyekről részletes jelentésekben számoltak be. A könyvtári tisztviselők közül néhányan megbízást nyertek arra, hogy a kolozsvári egyetemi könyvtár új épületét és modern berendezéseit tegyék tanulmány tárgyává; ezen útjuk azonban nagyrészt a hivatali viszonyokban beállott változások miatt a jövő évre volt halasztandó.

A Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelősége által rendezett hatodik könyvtárnoki tanfolyam a Széchényi orsz. könyvtárban tartatott meg s azon a könyvtár tisztviselői közül az osztályigazgatón kívül *Varjú Elemér* és dr. *Gulyás Pál* segédőr szerepeltek előadók gyanánt.

A könyvtár folyóirata, a «Magyar Könyvszemle» *Kollányi Ferencz* pápai praelatus, igazgatóőr szerkesztésében eddigi pro-

grammjához hiven beszámolt a hazai és külföldi könyvtári mozgalmakról és képet adott a könyvtár belső életéről.

A könyvtárhoz érkezett és elintézett hivatalos ügyiratok iktatási száma 1019 (1908-ban 672) volt.

Az olvasóterem látogatására egy év alatt 3682 (1908-ban 4225) igazoló-jegy adatott ki.

A könyvtár történeti és irodalomtörténeti kiállítását 219 egyén tekintette meg, jobbára tanáraik vezetése alatt megjelent iskolai növendékek, kiknek a könyvtár tisztviselői szolgáltak tájékoztató magyarázatokkal. A kiállítási darabokat a fény és a por behatása alatt, főleg a múzeumi épület nagymérvű tatarozása miatt, épségükben a megrongálódás veszélye fenyegetvén, a kiállítás az év nagy részén át zárva tartatott s anyagának teljesen új átrendezése és konzerválása tervbe vétetett.

A könyvtár négy osztályában a gyarapodás, használat és a végzett munka eredményeit a következő adatok mutatják.

I. *Nyomtatványi osztály.* Gyarapodás: *köteles példányokban* 11.931 (1908-ban 11.793), *ajándék* útján 880 (1908-ban 894), *vétel* útján 1494 (1908-ban 1058), *áthelyezés* útján 22 (1908-ban 83), összesen 14.327 (1908-ban 13.828) darab.

A könyvtárilag feldolgozandó és részben már feldolgozott gyarapodáshoz járul még 29.999 (1908-ban 30.621) darab apró nyomtatvány, melyek anyaguk természete szerint tíz csoportra osztva és érkezésük ideje szerint évnegyedes csomagokban megőrizve ekként oszlanak meg.

1. Gyászjelentések	6209
2. Zárszámadások és üzleti jelentések	2604
3. Egyházi körlevelek	234
4. Periratok	47
5. Hivatalos iratok	689
6. Műsorok	1546
7. Alapszabályok	1279
8. Színlapok	7772
9. Falragaszok	6766
10. Vegyes apró nyomtatványok	2853
Összesen	29.999

A nyomtatványi osztály összes gyarapodásának darabszáma tehát 44.326 (1908-ban 44.449) darab.

Nyomtatványok vásárlására 13.795·62 korona, 4257·70 márka, 33·30 frank és 2 dollár fordított (1908-ban a vásárlási összeg volt: 11.025·33 korona, 333·20 márka, 198·35 frank és 49·95 lira).

A könyvtár nyomtatványi osztályát ajándékkal a következők gyarapították:

Abo stads historiska muzeum, Ábrányiné Katona Klementina, Akademie amiejtnosci Krakow, Alapi Gyula Komárom, Allgemeine Gewerbeschule Basel, Alsófehérmegyei történelmi és régészeti egyesület Gyulafehérvár.

Bábakalauz szerkesztősége, Bányay Elemér, Baranyavármegye alispánja Pécs, Belügyminiszterium, Beregmegyei magyar közművelődési egyesület Beregszász, Besztercebánya polgármestere, Bibliotheca National Habana, Bibliotheca National Rio de Janeiro, Bibliotheca publica Porto, Bibliothèque Royale de Belgique Bruxelles, Biharmegyei régészeti és történelmi társulat Nagyvárad, Borsod-miskolci közművelődési és múzeumegyesület Miskolcz, Borszéký Soma, Bosnyák-hercegovinai orsz. kormány, Budapesti földrajzi observatorium, Budapesti kir. orvosegyesület, Budapesti statisztikai hivatal, Budapesti szünidei gyermektelep elnöke, Budapesti tudományegyetem bölcsészeti karának dékánja (100 drb), Burgstaller Aranka Diósberény.

J. Crerar library Chicago, Chyzer Kornél, Csánki Dezső, Csiki Ernő.

Diószegi Győző, Direktion de estadistika del Uruguay Montevideo, Direktion der k. bayerischen Hof- und Staats-Bibliothek München, Dugonics-társaság Szeged, Dunamelléki ref. egyházkerület, Dunántúli ág. h. ev. püspök Pápa.

Engel Lajos Szeged, Erményi Lajos, Érseki iroda Eger, Kalocsa és Zágráb, Érseki jogliczeum Eger, Evangélikus gyámintézet Pápa.

Dr. Fejérpataky László, Felsőmagyarországi Rákóczi-múzeum Kassa, dr. Fitos Vilmos, gróf Forgách László Mándok, Földművelésügyi miniszterium, Fővárosi közmunkák tanácsa, Fraknói Vilmos, Frenkel Bertalan.

Gadeau de Kerville H., Galgóczy János, Gazdasági akadémiai hallgatók egyesülete Magyaróvár, Gazdasági egyesületek országos szövetsége, dr. Gerevich Tibor, Gerő Károly, Glasgowi egyetem, Gondos Miksa, Gömörý Gusztáv Bécs, dr. Grósz Emil, dr. Gulyás Pál, Győry Tibor, Gyulai Ágost.

Hampel József, Handelsministerium Bécs, Havas Rezső, Hegedüs

István, Herczegprimási iroda Esztergom, Herman Ottó, Hesse A. C. Ionique, Hist. Society of Wisconsin Madison, Hist. Verein für Steiermark Graz, Horváth Géza.

d'Isoz Kálmán, Izraelita magyar irodalmi társaság.

Jasi-i egyetem rektora.

Kadlec Károly Prága, Kaiser Nándor, Kais. Akademie der Wissenschaften Bécs és Krakó, Karlovitz László, Kazinczy-kör Kassa, Keményffy Dániel Esztergom, Képviselőházi iroda, Kereskedelemügyi minisztérium, Keszthelyi Hírlap, Kondor József, Kongl. Universitets-Bibliothek Upsala, Kováts László, Köblös Zoltán Kolozsvár, Közgazdasági Közlemények szerkesztősége, Kunstindustrie-Museum Christiania, özv. gr. Kuun Gézáné.

Lechner Tibor, Le mouvement économique szerkesztősége Bukarest.

Mády Ferencz Alsódabas, Magyar kir. állami hidak igazgatósága, Magyar kir. állatorvosi főiskola, Magyar kir. állami számvevőszék elnöke, Magyar kir. belügyminisztérium, Magyar kir. honvédelmi minisztérium, Magyar kir. földtani intézet, Magyar kir. igazságügyminisztérium, Magyar kir. Konkoly-alap esillagvizsgáló Ógyalla, Magyar kir. központi statisztikai hivatal, Magyar kir. orsz. meteorológiai s földm. intézet, Magyar kir. orsz. vízépítési igazgatóság, Magyar kir. pénzügyminisztérium, Magyar kir. posta- és távirtda vezérigazgatóság, Magyar kir. technológiai iparmúzeum, Magyar Könyvszemle szerkesztősége, Magyar mérnök- és építészegylet, Magyar Nemzeti Múzeum igazgatóságának irodája, Magyar Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya, Magyar ornithológiai központ, Magyarországi Kárpát-egyesület Igló, Magyar szőlősgazdák egyesülete, Magyar Tudományos Akadémia, Mahler Ede, gr. Majláth József Perbenyik, Mangold Lajos, Matica Srpska szerkesztősége Ujvidék, Mattyasovszky Kasszián Győr, dr. Melich János, Mitis Oszkár Bécs, Mohl Adolf Tata, Museum kr. českého Prága.

Nagy Gézáné, Nagy Sándor, Nemzeti Zenede igazgatósága, IV. Nemzetközi tejgazdasági kongresszus.

Országos közoktatásügyi tanács, Országos magyar gazdasági egyesület, Országos orvosszövetség, Óváry Lipót Ujpest, Örs Rezső Mezőberény, Österr.-ung. Revue szerkesztősége Bécs.

Pannonhalmi szent Benedek-rend perjele, Péchy Zsigmond, Péchy-ujfalusi Péchy Jenő, Pécsvárosi közkórház igazgatósága, Pénzügyi Hírlap szerkesztősége, Peterdy Jenő Pomáz, Petrov A. Szentpétervár, Pór Antal kanonok Esztergom, Preisz Hugó, Protestáns orsz. árvaegylet, Public library of Cincinnati, Püspöki iroda Szombathely, Püspöki iroda Győr.

Rakodczay Pál Pásztó, Rendőrkapitányság, Hg. Robert's von Parma Erben Bécs.

Sabalich G. Zára, Sági János Keszthely, Duc de la Salle Clavières, Sándor Imre Kolozsvár, Schönherr Antalné Nagybánya, Sepsiszentgyörgy polgármestere, Smithsonian Institution Washington, Somogyvármegye alispánja Kaposvár, Statist. Centralcommission Bécs, Stefánia-egyesület.

Szabadság szerkesztősége Cleveland, Szádeczky Lajos Kolozsvár, Szalay Imre, Szécskay György Passic (Amerika), özv. Szege Istvánné Nagyszöllős, Szemere Miklós, Szentgyörgyi György Gusztáv, özv. Szentirmai Elemérrné, Szilágyi Albert, id. Szinnyei József.

Tauszk Ferencz, Thallóczy Lajos Bécs, gr. Teleki Pál, gr. Teleki Sándor, Timon Ákos, Timon Vilma Tószeg, Tipografia Nacional Guatemala, Toldy László, Travnikai kereskedelmi iskola igazgatósága, Tuselich Adolf Oklán.

Vadász Ede, Vallás- és közoktatásügyi miniszterium, Varjú Elemér, Vavrincez Mór, Verein für Schriftenaustausch Leipzig, Vértesy Jenő.

Weisz Ernő, Wichmann György Helsingfors, Wieländer Oszkár Bécs, Wlassics Gyula.

Gróf Zichy János, Zlatovszky János, Zsilinszky Mihály, Zsoldos Benő Zombor.

Az ajándékozók száma tehát 209 (1908-ban 175).

A nyomtatványi osztály szerzeményei közül kiemelendő a Régi Magyar Könyvtár néhány darabja és több külföldi régi hungaricum, közöttük nagy ritkaságok, melyek a könyvtár gyűjteményét jelentékenyen kiegészítik. Ilyenek:

1. Cambine Andrews: Two very notable commentaries. Translated out of Italian into english by John Shute, London, 1562.
2. Az iol és boldogul való meghalásnak tudományáról, Sárvár, 1600. (270-75 kor.)
3. Fegyverneki: Thesaurus S. Scripturae, Genevae, 1613. (40 kor.)
4. Pálházi Göncz Miklós: Az Úr vacsorájáról, Keresztúr, 1613. (180-50 kor.)
5. Pázmány Péter: Csepregi székelyvallás, Prága, 1626. (180-50 kor.)
6. Eszterházi Miklósnak Rákóczi Györgyhez írt intő leveleinek igaz páriája, Bécs, 1645. (90-25 kor.)
7. Eszterházi Miklósnak Lónyai Zsigmondhoz írt leveleinek igaz páriája, Bécs, 1645. (90-25 kor.)
8. A prospect of Hungary and Transylvania, London, 1664.
9. A short relation of the rise and progress of the turkish Wars in Hungary etc. London, 1664.

10. *Compilatae constitutiones*, Kolozsvár, 1669. (76 kor.)
11. Thuranszky Thomas A. *Encomium*, Posonii, 1670. (25 márka.)
12. Miles [M. Siebenbürgischer Würgengel, Nagyszeben, 1670. (80 kor.)
13. *Arithmeticae vulgaris nucleus*, Leutschovia, 1689, (80 kor.)
14. Illyés András: *Megrövidített ige*. III. rész. Bécs, 1692. (28·50 kor.)
15. Otrókocsi Foris Ferencz: *Eltévelyedett juhnak fölkeresése*, Nagyszombat, 1692. (332·50 kor.)
16. Czeglédi István: *A szó Jákob szava*, Kassa, XVII. század. (270·75 kor.)
17. Tolvaj Menyői Ferencz: *Az arithmetikának mestersége*, Kolozsvár, 1703. (30 kor.)
18. Új Kalendárium. Lőcse, 1705. (40 kor.)
19. Polgári Gáspár: *Mérges golyóbis*. 1707. (237·50 kor.) E kiadás, mely eltér a Szabó Károly által leírt és szintén csak egy példányban ismeretes ugyanezen évi nyomtatványtól, eddigelé ez egy példányban ismeretes könyv, melynek ezért czimlapját hű másolatban közöljük. (1. ábra.)
20. Új Kalendárium, Komárom, 1807. (40 kor.)

Ezekon kívül mint rendkívül nagy ritkaság külön fölemlítendő Georgius Logus sziléziai költő elégiáinak és epigrammáinak Bécsben 1529-ben hártýára, részben arannyal nyomtatott és kézi festéssel díszített példánya, mely az egykorú gazdag aranydíszítéssel ellátott bőrkötés tanúsága szerint valószínűleg az I. Ferdinánd királynak ajánlott díszpéldány volt. A kötés első tábláján ugyanis e szavak: FERDINANDO REGI; a hátsó táblán pedig ezek: G. LOCVS DEDICAVIT olvashatók. A ritka könyvnek tartalmi magyar vonatkozásai, a hártýanyomat és I. Ferdinánd királyhoz való vonatkozása indokoltta teszi a magas árat (3500 márka), melyért azt a könyvtár egy müncheni antiquártól megszerezte. A becses könyv egykorú kötésének első tábláját facsimilében mutatjuk be. (2. ábra.)

A lefolyt évben a könyvtár olvasótermét 32.099 egyén látogatta, a kik 71.638 kötetet használtak (1908-ban az olvasók száma 30.908, 78.043 darab könyvhasználattal). Kikölcsönzés útján pedig 1781 egyén 4152 kötet könyvet vett igénybe (1908-ban 2533 egyén 4654 könyvet kölcsönzött ki).

A könyvtári feldolgozás eredménye a következő: egy év alatt 6308 mű osztályoztatott, a melyekről 9241 könyvtári czimlap készült (1908-ban az évi eredmény 6666 mű 8545 czédelával).

Kötés alá 2161 mű került 2835 kötetben (1908-ban 1499 mű 1995 kötetben).

A köteles nyomdatermékek kezelését végző irodába ez év

M É R G E S G O L Y Ó B I S.

Magyarában:

**A' nyomorúságok Oskolájában meg
nem tanulható, jó Istene tsudálatos bé-
kefséges-türésével kedvére játéó, foké-
ri fel-indulásából 's szabadulásából na-
gyobb inlégbe vízza-esó. egy felöl JÉ-
SUST kiáltó, 's más felöl pedig a' men-
nyei örökké imádandózent Felséget sűrű
nyíl módgyára lövöldözó Magyar Vitéz
meg-gyáfolásra méltó mérges**

K Á R O M K O D Á S A.

*Mellynek veszedelmes voltának ki-magya-
rázására, édes Istene ditsőségébe való buzgó-
ságából, 's illy régi nagy Győzelmekkel ékes-
kedő Hatalmas Nemzetnek el-forvadását ke-
sérő éanakozásából, a' maga elmélkedé-
sét sem eleibe ki-botsátotta*

P O L G Á R I G Á S P Á R,

**Megváltó Kegyelmes Urának leg-kisfeb-
bik Szolgája, 's a' Lofonczy Ekklesiá-
nak méltatlan Lelki Páfetora.**

Nyomtattatott 1707-ben.

1. ábra. Polgári Gáspár: Mérges golyóbis (1707)
cz. könyvének címlapja.

alatt 2446 nyomtatványesomag érkezett (1908-ban 2467); az iroda pedig 2721 postai küldeményt, jobbjára átvételi elismervényeket továbbított (1908-ban 3004-et); ezek között 1043 be

nem küldött sajtótermékek reklamálása volt (1908-ban 920). A könyvtár a lefolyt év alatt 17 esetben (1908-ban 26-szor) kereste meg a közalapítványi kir. ügygazgatóságot, hogy az 1897. évi XLI. t.-cz. alapján a törvény intézkedéseit megsértő nyomdatulajdonosok ellen peres eljárást indítson. Úgy ezen, valamint korábban megindított peres eljárások eredményeül a Széchenyi országos könyvtár javára 217'44 korona pénzbüntetés és kártérítés folyt be (1908-ban 158'79).

II. Hirlapkönyvtár. Gyarapodás: *kötelesspéldányokban* (a törvényben előírt módon, t. i. havi vagy évnegyedes csomagokban és szabályellenesen, egyes számonkint küldve) 84.041 hirlapszám; *ajándék* útján 7925 szám; *vétel* útján 2020 szám; *áthelyezés* útján a könyvtár egyéb osztályaiból 187 hirlapszám. Az összes gyarapodás tehát 94.210 hirlapszám.

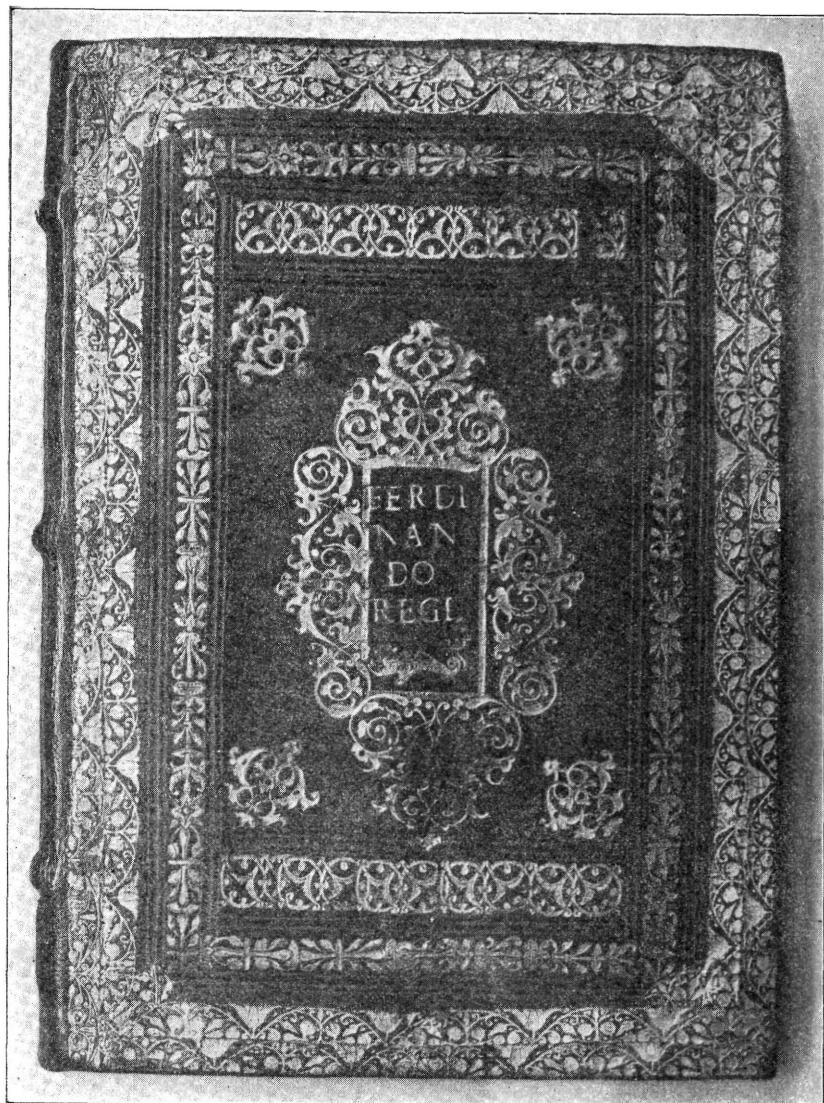
Az ajándékok közt kiemelendők a Nemzeti és Országos Casinók által átengedett külföldi hirlapok, melyek már évek hosszú sora óta többé-kevésbé teljes példányokban gyarapítják a hirlapkönyvtár anyagát. Egyéb ajándékozók voltak még a Brazíliai Nemzeti Könyvtár, Csudáky Bertalan, Grósz Károly, Horvát Lajos, gróf Teleki Sándor és Vadász Ede.

A vásárolt anyagból kiemelendők az Amerikában megjelenő magyar hirlapok, melyek előfizetés útján évről-évre teljesebb sorozatokban jutnak a könyvtár birtokába. E tekintetben a könyvtárnak nagy szolgálatot tett *Erdős Miklós* Filadelfiában lakó hazánkfia, ki e lapok megszerzésére nézve önzetlen lelkesedéssel ajánlotta fel közreműködését. Sajnos, hogy egészségi állapota miatt ezentúl a közvetítés fárasztó munkájára nem vállalkozhatik s így tartani lehet attól, hogy a jövőben az amerikai magyar lapok gyűjtésében zavarok állanak be.

Hirlapok vásárlására 209'50 korona fordítottatott (1908-ban 309'50 korona).

A hirlapkönyvtár olvasótermét 3362 olvasó látogatta, kik a könyvtárban 6609 hirlapkötetet használtak; kölcsönzés útján pedig 75 egyén 157 hirlapkötetet használt a könyvtáron kívül. Összesen tehát 3437 olvasó 6766 hirlapkötetet vett igénybe (1908-ban 3591 egyén 7558 kötetet használt).

Czéduláztatott 809 évfolyam, átnézetett 72.820 hirlapszám, bekötöttett 499 kötet hirlap.

2. ábra. Georgius Logus művének bekötési táblája. (1529.)

A hirlapkönyvtárban ijesztő módon jelentkező helyszűkén a múzeumi épület egyik pinczéjének raktárszerű berendezésével kellett ideiglenesen segíteni; ide helyeztettek el a nagy napilapok másodpéldányai és a kevésbé használt idegen nyelvű és vidéki hirlapok egy része. Az átrakodási művelet az egész hirlapkönyvtári anyag átrendezését tette szükségessé, a mely művelet és a vele kapcsolatos revízió a nyári hónapokat nagy mértékben igénybe vette. Zavarja a rendes munkát az a körülmény is, hogy a nyomdatulajdonosok és kiadók egy része a hirlapokat még mindig nem a törvényben előirt módon, hanem egyes számonkint küldi be. A lefolyt évben is 16.053 hirlapszám érkezett ily módon (1908-ban 19.700).

III. Kézirattár. Gyarapodás: *ajándékozás* útján 75 kézirat, 13 irodalmi levél, 1 irodalmi analecta, 76 zenemű; *hivatalos gyűjtés* útján 1 népdal gyűjtemény; *vétel* útján 2 középkori kodex, 104 újkori kézirat, 99 irodalmi levél, 23 irodalmi analecta, 15 zenemű, 2 zenei levél; *áthelyezés* útján 8 újkori kézirat, 5 irodalmi analecta. Az évi gyarapodás darabszáma tehát 425 (1908-ban 2776 darab).

Kéziratok vásárlására 2989 korona és 5460 márka fordítattott (1908-ban 3642.45 korona, 4250 márka és 17 shilling 2 pence).

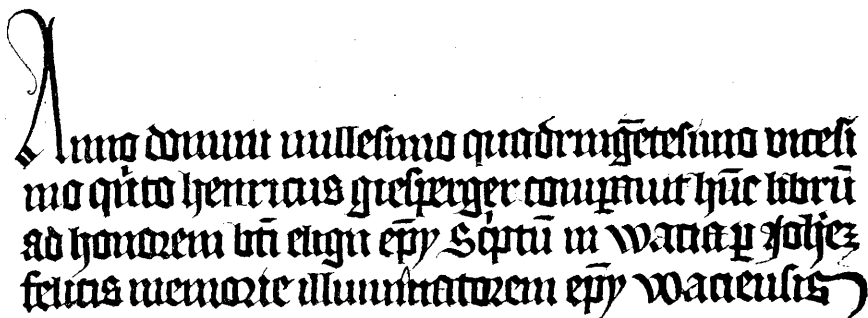
Kéziratokat ajándékoztak:

Dr. Bányay Elemér, dr. Frenkel Bertalan, Galgóczy János, Hajnik Imre örökösei, Hieronymi Károlyné, dr. Hodinka Antal, Kósa Lajos, dr. Melich János, Novák Sámuel, Őrs Rezső, Radnai Farkas, özv. Schönherr Antalné, Sötér Kálmán, Szabadka város, Szentirmai Elemérné, id. Szinnyi József.

A szerzett anyag egyik legbecsesebb darabja egy külföldről, Regensburgból vásárolt hártya-kodex, melyet 1423-ban Vácott írtak. A díszesen kiállított nagy ívrétű hártya-kéziratot, mely az akkori ötvös-czéh egyházi szerkönyve volt, különösen értékessé teszi reánk az a körülmény, hogy szép miniatűrjeit János mester, a váci püspök illuminatora festette; a kodex bejegyzései szerint az, János mester halála után idegen kézre s mint későbbi jegyzetek igazolják, csehországi Eger vidékére került. E nagyérdekű kéziratnak egyik levelét adjuk mutatványul, melynek szépen miniatűr kezdő *S* betűjében szent Eligiusnak, az ötvösök védő-

szentjének képe látható. (1. melléklet.) A kodex provenientiájának igazolására közöljük az egykorú kötés első táblájának belsején olvasható feljegyzést. (3. ábra.)

Az újabbkori kéziratok közt kiemelendő egy német nyelvű magyar lovassági szabályzat a XVI. század végéről és mint elsőrangú művelődéstörténeti kuriózum: a németprónai születésű Steinhübl György könyvkötőlegénynek 1660-ban megkezdett feljegyzési könyve vándorlásairól a külföldön és hazánkban, a mesterekről, a kiknek dolgozott (a többek közt a lőcsei hírneves Brewer Lőrincz könyvnyomtató részére is végzett könyvkötési munkálatokat), bevételeiről stb. A jegyzőkönyvnek, mely írója által készített táblába van kötve, érdekességét emeli az a körül-

3. ábra. Egy ötvös-czéh szerkönyve tábláján levő feljegyzés, mely szerint azt 1425-ben Giesperger Henrik megvásárolta.

mény, hogy benne könyvkötésre, aranyozásra, festésre vonatkozó receptek és családi feljegyzések is olvashatók. Ez érdekes emlékek czímlapját mutatjuk be. (4. ábra.)

Tudományos tekintetben megbecsülhetetlen néhai *Hajnik Imre* kiváló jogtörténészünk irodalmi apparátusa, mely ezernyi oklevélnek, főleg jog- és alkotmánytörténeti szempontból készített kivonatát foglalja magában. Csehországból szereztünk meg egy erdélyi viseletkép-gyűjteményt, mely egy XVI—XVII. századi képsorozatnak újabbkori másolatait tartalmazza s a Múzeum hasonló tárgyú gyűjteményeit sokban kiegészíti.

Az irodalmi levelestár gazdag gyarapodásából kiemeljük Eötvös József, Kazinczy Ferencz, Mindszenty Gedeon, Pyrker László, Szemere Bertalan stb. leveleit. Az irodalmi becsű kéz-

iratok és analekták között fölemlítendők Frankenburg Adolf német és magyar verseinek kézírata, Pulszky Ferencz levelező könyve 1861—63-ból, Ipolyi Arnold «Magyar mythologia»-jának

Reise-Büchlein. 2
 Beschreibung des Landes
 und Städte. Die ich in meiner
 Wanderung durch Teutsch-
 land, auch Teils darinnen ge-
 arbeitet, darby auch viel
 guttes und böses auß gesehen
 und so fassen habe.
 Georg Steinhübl Buch-
 binders-Handl. auß Ungarn von
 Reichs-Exarcho, der Zeit in
 Hamburg.
 Anno 1.6.60 Jun 28 Sept.
 Vanitas Vanitatum et
 omnia Vanitas.

4. ábra. Steinhübl György könyvkötőlegény feljegyzési könyvének címlapja.

nyomtatott példánya, melyben a javítások és jegyzetek részben a szerző kezétől valók, Rómer Flóris uti naplója az 1867-iki párisi kiállításról, Arany János *Nyalka huszár, honnan ...* című költeményének eredeti kézírata, melyet hasonmásban is bemuta-

tunk. (5. ábra.) A Petőfi-ereklyék Petőfi István egy levelével, Karacs Teréztől Petőfi Zoltánra vonatkozó följegyzésekkel és Petőfi Zoltán irodalmi kísérleteinek sajátkezű kézírataival gyarapodtak.

A zenei gyűjtemény darabjai közt kiemeljük id. Ábrányi Kornél, Gaál Ferencz, Liszt Ferencz, Rózsavölgyi Márk zenei kézíratait és Brachvogel, Liszt, Wieniawski és Wilmers leveleit, telve magyar vonatkozásokkal.

A kézírattárat a lefolyt évben 208 kutató kereste föl, kik annak állományából 629 kéziratot, 392 irodalmi levelet és 1 irodalmi analectát használtak. Hivatalos megkeresésre 27 esetben 67 kézirat és 1 irodalmi levél kölcsönöztetett ki. A használtak száma tehát együttvéve 235, a használt daraboké pedig 1090 (1908-ban 176 kutató 1327 darabot használt).

A kézírattár munkásságát a korábbi esztendő folyamán szerzett nagy gyűjtemények végleges rendezésén kívül újabb szerzemények feldolgozása, Pulszky Ferencz nagyterjedelmű levelezésének új átrendezése és lajstromba szedése, a zenei szak kiválogatott anyagának jegyzékbe vétele, az irodalmi levelestár revíziója és a Petőfi-ereklyék új katalógusának elkészítése vette igénybe.

IV. Levéltár. Gyarapodás: *ajándék* útján 210 darab, *vétel* útján 1634 darab; *áthelyezés* útján (a könyvtár egyéb osztályai-ból) 125 darab; *letétemény* útján 4146 darab; hivatalosan készült *másolás* útján 22 darab; összesen tehát 6037 darab (1908-ban 11.044 darab).

Levéltári darabokat ajándékoztak a következők:

Aleduse de Buzzaccarini Marchese, gróf Forgách Béla, Góly József, br. Hornig Károly, László Ákos, Magyar Nemzeti Múzeum régiségtára, Mayer Lőrincz, Schöppel H., özv. Szentirmay Elemérné, Szmrecsányi Miklós, Szöllőssy Kálmán, özv. Thurzó Alajosné, Vinkó István, Vörös Lajos.

A levéltár gyarapítására 18.999.40 korona, 4601.80 márka fordított.

A múzeumi törzsanyag gyarapodásából 74 darab az eredeti középkori oklevelek, 1249 darab az újabbkori iratok, 348 darab a szabadságharc- és emigrációkori gyűjtemény és 56 darab a nemesi iratok és címeres levelek csoportjába esik. E szer-

Nyalka huszár, honnan....

»Nyalka huszár, honnan vlt, vágta vá?
 S hogy tellet, frest veseték lován?
 Eugennuccse! egyinyvnt egy állat:
 Adok érte jó forintot, skákát.»

»Att ne tölem — a kardommal, kérdje:
 Markolatig vörbe gárult érte.
 Tegye, kérem, viska foglalatig:
 Hadnagy uram, nem eladó jószág.»

»Egyre fél... na de, anny mind a —
 Nem lehetem én esztény emel ritka:
 Késket annyit mondok & hogy illik.
 Defiretem nevltó forintig.»

»Hadnagy uram, megköretem kérem,
 Egy szi mint kár: nem eladó nekem."
 "Hogy ne volna, messydzögös kussija!
 Révltéul meg egy pár... megjájja?"

»Mi tagutát? helye von: a pár kúrt,
 Fel is párt: illy kéreng begyngnek;
 Karsam egy új kúrt kúrtk liva nicsere
 Jó pajtádom: nekis frás kam... nyger.»

A.

zeményekből hasonlóan bemutatjuk I. Jakab angol királynak 1621 június 7-én fiához, Károlyhoz intézett levelét, melyben a többi közt arról a jó és okos válaszról szól, melyet fia a Bethlen Gábor részéről eredő rossz tanácsra adott. (6. ábra)

A vétel útján szerzett darabok közül ki kell emelni a C. G. Boerner lipcei czégtől származó XV—XVI. századi iratokat, melyek főleg az ujabbkori magyar történet szempontjából értékesek. A gyűjtemény egyes darabjai a régi magyar királyi kanczelláriai levéltárból való származásnak kétségtelen nyomait viselvén magukon, a könyvtár e daraboknak az országos levéltár részére leendő megszerzését közvetítette.

Az 1848/49 és ujabbkori iratok közt különösen a gróf Kreith Bélától nagyobb áldozatok árán megszerzett darabok emelendők ki, melyek közül Kossuth Lajosnak 1849 október 8-án Viddinben kelt irata, melylyel családját Guyon Richard gondjaira bizza, a legértékesebbek közé tartozik. Kiválóan becsesek Vetter Antal megszerzett emlékiratai, melyek a szabadságharcot katonai szempontból tárgyalják.

A letéteményezett családi levéltárak száma a lefolyt év alatt nem gyarapodott; ellenben egyes letéteményezett levéltárak tekintélyes kiegészítésekben részesültek. Így a gróf *Forgách* családját gróf *Forgách* Béla 157 darabbal, a *Görgey*-családját Görgey Albert földbirtokos 3432 darabbal, a *Luka*-családját Luka László főhadnagy 555 darabbal és a *Korongi-Lippich*-családját Lippich Elek min. tanácsos 2 darab irattal gazdagította.

A levéltárat a lefolyt évben 238 kutató kereste föl, kik annak állományából 100.792 darabot használtak; 14 térítvényen 499 irat kölcsönöztetett ki (1908-ban a használat 279 egyén részéről 87.947 darab).

A levéltár munkássága a növedéknapló részletes vezetésén kívül főleg az ujabb szerzemények feldolgozását célozza. A régibb letétemények közül befejezést nyert a Szunyog-levéltár rendezése, de ennek leltára az év végéig nem készült el. Befejeztetett és leltározott a Kapuvár-család levéltára, mely összesen 5654 darab iratot foglal magában.

A könyvtári tisztviselők és gyakornokok irodalmi munkásságát a következő összeállítás mutatja:

7. Junij 1621. №

31

Monsieur mon trescher filz Ayant esté informé par Le Ch^{tr} Carleton nostre Amb^{tr} de la bonne & sage réponse que vous avez fait au mauvais conseil & invitation qui vous a esté fait de la part du Prince Beckem Gabor, de retourner & vous rejeter à Corps perdus dans la Province de Silésie & autres voisins, sous les vainx promettre & esperances qu'il vous a données; Nous n'avons peu que louer le prédict du refus que vous en avez fait, & vous exhorter de demeurer fermes en cette bonne résolution, pour ne vous replonger derechef dans l'embaras des inconvénients & dangers manifestes d'une telle entreprise, qui, en outre, vous priveroit entièrement du fruit & nous de l'esperance que nous avons de vostre rétablissement, par les bons & moyens que nous en avons en main; Lesquels nous nous promettons que vous prendrez plutôt de nos bons avis & de l'affection paternelle que nous avons à votre bien, que de tels & conseils ruinieux, provenant de la passion & intérêts de ceux qui vous les donnent. Et sur cette assurance nous demeurerons,

Monsieur mon trescher filz

Vostre tresaffectionné
oncle pere.

Jacques P.

6. ábra. I. Jakab angol király levele 1621-ből.

Dr. Fejérpataky László

m. kir. udvari tanácsos, osztályigazgató, egyetemi ny. r. tanár, múzeumi és könyvtári orsz. felügyelő, a M. T. Akadémia rendes tagja, az Akadémia történelmi bizottságának előadója, a M. Heraldikai és Genealogiai Társaság másodelnöke.

1. Elnöki megnyitó a M. Herald. és Genealogiai Társaság nagygyűlésén. (Turul 1909.)

2. Jelentés a Széchenyi orsz. könyvtár állapotáról az 1908. évben. (M. Könyvszemle 1909.)

Id. Szinnyei József

kir. tanácsos, igazgatóőr, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

1. Magyar írók élete és munkái. 114—118. füzet (XIII. kötet, 4—9. füzet. Széles-Télfy.)

2. Bach-korszak. (Naplójegyzetek IV—VI. 1851.) Komáromi Lapok 2—3., 12., 13., 27. és különnyomat.

3. Szemerjai Szász-család irói. (Különnyomat a «Magyar Írók»-ból.)

4. Iróink és az olvasók. (Budapesti Hirlap 44. sz.)

5. Vigyázz magyar! (Budapesti Hirlap 193. sz.)

6. Szinnyei-család irói. Öt fénynyom. arcképpel. (Külön nyomat a «Magyar Írók»-ból.)

Kollányi Ferencz

pápai praelátus, jaáki apát, igazgatóőr, a hiteles helyi levéltárak országos főfelügyelője, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja.

1. Zsigmond király decretumának szövege. (Religio, 1909. 42. szám.)

2. Az Akadémia és Nemzeti Múzeum. (Kéziratban.)

3. Szerkesztette a Magyar Könyvszemlét.

4. Társszerkesztője volt az «Egyháztörténelmi Emlékek a Magyarországi Hitújítás Korából» című kiadványnak.

Dr. Sebestyén Gyula

igazgatóőr, a M. Tud. Akadémia levelező tagja, a Kisfaludy-Társaság rendes tagja, a Magyar Néprajzi Társaság főtízkára.

1. Rovás és rovásírás. A Magyar Nemzeti Múzeum megbízásából végzett tanulmányok alapján írta — —. Néprajzi Könyvtár, II. kötet. A Magyar Néprajzi Társaság kiadása, 145 ábrával. Thomsen Vilmosnak, a M. Tud. Akadémia külső tagjának ajánlva. (Először megjelent az Ethnographia 1903—4. és 1906—7. évfolyamaiban.) Budapest, 1909.) 8. r. XV., 325. l.

2. Véleményes jelentés a Magyar Tudományos Akadémia Bésán-pályázatáról (a Corvina-könyvtár története és részletes méltatása).

3. A magyarországi bányászok ismeretlen népi színjátékai. (Ismeretterjesztő előadás 1908. deczember 12-én a Magyar Nemzeti Múzeumban. Kivonata: Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1908. évi állapotáról. Budapest, 1909. 243—244. l.)

4. Jelentés a hazai bányászok népi színjátékainak gyűjtéséről. (U. o. 191—197.)

5. Főtitkári jelentés a M. Néprajzi Társaság 1909. évi rendes közgyűlésén. (Ethnographia 1909. évf. 182.)

6. Luczaszék. (U. o. 314. l.)

7. Petőfi-ereklyék a Magyar Nemzeti Múzeumban. (Ismeretterjesztő előadás 1909. november 13-án a Magyar Nemzeti Múzeumban.)

8. Néprajz és szociológia. (Három előadás a Magyar Társadalomtudományi Egyesület szabad iskoláján. 1909. nov. 30., decz. 7. és 14-én.)

9. «Dunántúli gyűjtés»-éből három népmese német fordításban. (Elisabeth Róna-Sklarek: Ungarische Volksmärchen. Neue Folge. Leipzig, 1909. No. 25. Der Schicksalsbrunnen. — 30. Wie ist der erste Soldat ins Himmelreich gelangt? — 32. Warum arbeitet der Bauer so viel?)

10. Munkácsi Bernáttal szerkesztette az Ethnographiát.

Horváth Ignác,

ör.

1. Az 1908. évben keletkezett és megszűnt folyóiratok. (Melléklet a Magyar Könyvszemle 1909. évf. 3-ik füzetéhez.)

2. Történeti repertorium. (Századok 1909. évfolyam.)

3. A magyar bibliografiai irodalom repertoriuma az 1908. év utolsó és az 1909. év első három negyedében. (Magyar Könyvszemle 1909.)

Kereszty István,

ör.

1. A magyar hírlapirodalom 1908-ban. (A Magyar Könyvszemle melléklete.)

2. Olasz könyvtárakból. (Corvina 9., 10. számok.)

3. Drumár János: Zenetörténet; Fabó Bertalan: A magyar népdal fejlődése. (Budapesti Szemle 1. sz.)

4. Osváth János: Nemzeti zeneművészet. (Századok 8. sz.)

5. Egy nemzetnevelő. (Népnevelők Lapja 6. sz.)

6. Új könyv Lisztről; «II. Rákóczi Ferencz» — opera; Markovics

Ilka; Erkel Gyula; Operaházunk huszonötéves jubileuma; «A makranczos hölgy»; gr. Zichy Géza; «Rahab». (Vasárnapi Ujság 1., 6., 8., 14., 22., 31., 39., 50. számok.)

7. Zenei állapotaink; «Dalibor.» (A Zene 2. sz.)

8. Dületlenül, (Zeneközlöny 15. sz.) és a legtöbb számban: A M. Kir. Opera krónikája.

9. A boldogok; Hivó szózat; Országos hangszerkiállítás és vásár; «II. Rákóczi Ferencz»; Trautsch Károly; Haydn ünneplése; A bécsi sajtó az «Eliana»-ról; Duplex; Ó, mért oly későn?; Siposs Antal; A M. Kir. Opera első negyedszázada; «Rahab.» (Zenelap 1—4., 7., 9., 14—17., 20 sz.); és a Kritikai Szemle nagyobb része.

10. Haydn ünnepléséhez; Feltámadás; A főváros akciója. (Zenevilág 3., 8., 28. sz.) és Dies Albert «Haydn életéből». (ford. 12—15. sz.)

Kéziratban számos, nyilvánosan előadott, dal- és karénekszövegfordítás németből, francziából, olaszból.

Dr. Áldásy Antal,

őr, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, egyet. m. tanár, a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság titkára.

1. Zsigmond király viszonya Milanóhoz és Velenczéhez római útja idejében. Budapest, M. Tud. Akadémia, 1909. (Értekezések a történeti tudományok köréből, XXII. kötet, 5. szám.)

2. A görög búcsú ügye a baseli zsinaton. Budapest, Szent-István-Társulat, 1909.

3. Campanellis János czímereslevele 1526-ból. Turul 1909. évf.

4. Könyvismertetések és kisebb közlemények a Turul 1909. évfolyamában.

5. Szerkesztette a Turult, a M. Heraldikai és Genealogiai Társaság közlönyét.

Dr. Melich János,

őr, egyet. m. tanár, a M. Tud. Akadémia, a Finn-Ugor tud. társaság és a Várnai régészeti társaság levelező tagja.

1. Szláv jövevényszavaink eredetéhez (külön lenyomat a Nyelvtud. közlemények 1909. évi folyamából).

2. Adalékok a magyar *ch: h hang történetéhez.

3. Kisebb cikkek a Magyar Nyelv 1909. évi folyamában (Melegdi I. álnéven is), ugyanígy a Századokban, Magyar Nyelvőrben és a Magyar Könyvszemlében.

Dr. Bátky Zsigmond,

ör.

1. Tüzi kutják a M. N. Múzeum Néprajzi osztályából. (A M. N. Múzeum népr. oszt.-nak Értesítője 1909.)
 2. Könyvismertetések: *a)* Das Bauernhaus in Öst.-Ungarn, *b)* Die Ausbildung der Beheizung bis ins Mittelalter, *c)* Haberlandt: Völkerkunde, *d)* Anfänge der Kunst im Urwald, *e)* Südamerikanische Felszeichnungen, *f)* Kertész-Sváb: A magyar parasztház, *g)* Bellosics: Útmutató néprajzi tárgyak gyűjtésére, *h)* Folyóiratok szemléje.
 3. Jelentése a nürnbergi múzeum tanulmányozásáról. (Jelentés a M. N. Múzeum 1908. évi állapotáról.)
 4. A középamerikai indiánusok jövőjéről. (Földrajzi közlemények.)
 5. Magyarázat a magyar szt. korona isk. népr. fali térképéhez.
 6. Gondolatok a Magyar Nagy Alföld néprajzi fölveteléről. (Madarassy Lászlóval együtt.) Barcza József. Budapest, 1909.
- Szabadságideje alatt a berlini és drezdai néprajzi múzeumokat tanulmányozta.

Varjú Elemér,

a kassai Rákóczi-múzeum vezetésével miniszteri biztosi minőségben megbízott segédőr
(1909. július 15-től e múzeum igazgatója).

1. A Felsőmagyarországi Rákóczi-Múzeum az 1908-ik évben. Kassa, Sz. Erzsébet-nyomda, 1909.
2. A múzeum és a közönség. (Felolvasás a kassai Sz. Imre-körben.)
3. Keresztelő és temetés őseinknél. (Felolvasás a kassai Autonom-körben.)

Dr. Vértesy Jenő,

segédőr.

1. Homeros Odysseiája. Teljes fordítás. Bpest, 1909.
2. Az Ilias III. éneke. Fordítás. (Felolvasás a budapesti Phil. Társaság áprilisi ülésén.)
3. A Magyar Nemzeti Múzeum sugókönyvei. (Magyar Könyvszemle III. füzet.)
4. A Nemzeti Színház megnyitása előtt. (Egyetemes Philologiai Közöny VIII. füzet.)
5. A történelmi dráma új ösvényén. (Élet 16. sz.)
6. Egy modern kommunista drámáról. (Élet 38. sz.)

7. Szent István esküje. Grün Anasztáz költeménye. Fordítás. (Vasárnapi Ujság 34. sz.)

8. Kisebb közlemények az Egyetemes Philologiai Közlönyben, az Irodalomtörténeti Közleményekben és a Magyar Könyvszemlében.

Dr. Gulyás Pál,

segédőr, a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Szövetsége jegyzője, a Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Főfelügyelőségének népkönyvtári szakmegbízottja, a Magyar Könyvszemle segédszerkesztője.

1. A népkönyvtárak szervezése, fenntartása és kezelése. Budapest, 1909.

2. Népkönyvtári intézmények Párisban és Londonban. U. o. 1909.

3. Bibliográfiai rendszerek. II. közlemény. (Magyar Könyvszemle 1909.)

4. Irodalmi hamisítványok. (U. o.)

5. Magyar vonatkozású francia népkönyv a XVI. századból. (U. o.)

6. Páris tudományos közkönyvtárai. I. közlemény. (U. o.)

7. Vidéki könyvtáraink 1907-ben. (U. o.)

8. A francia katonai népkönyvtárak és a Franklin-Egyesület. (Magyar Katonai Közöly, 1909.)

9. Népkönyvtári intézmények Párisban. (Múzeumi és Könyvtári Értesítő 1909.)

10. A londoni községi népkönyvtárak. U. o.

11. Jelentés 1908. évi tanulmányútjáról. A M. Nemzeti Múzeum 1908. évi jelentésében.

12. Jelentés 1908. évi népkönyvtári tanulmányútjáról. A Múzeumok és Könyvtárak Orsz. Tanácsának 1908. évi jelentésében.

13. Adatok Maupassant irói fejlődéséhez. (Egyetemes Philologiai Közöly 1909.)

14. Francia nyelvű iskolai drámák hazánkban. (Felolvasás a budapesti Philologiai Társaság 1909. novemberi ülésén.)

15. Ein verschollenes Notizbuch des Grafen Stephan Széchenyi. (Pester Lloyd 1909. febr.)

16. Das ung. Oberinspektorat der Museen und Bibliotheken. (Museumskunde, 1909.)

17. Könyvismertetések: *A)* Az Egyetemes Philologiai Közölyben: *a)* Ludwig Karl. Sully-Prudhomme. *b)* Jean de Schelandre, Tyr et Sidon, Ed. p. Jules Haraszi. *B)* A Magyar Könyvszemlében: *a)* Barcza Imre: Magyarországi kivándorlások irodalma. *b)* Binz Gusztáv: Die Handschriften der Öff. Bibliothek der Universität Basel. I. *c)* Birt

Theodor: Die Buchrolle in der Kunst. *d)* Calvi Emilio: Bibliografia generale di Roma. Vol. I. suppl. I. *e)* Catalogue of books printed in the XV-th century now in the British Museum. I. *f)* Catalogus codicum manu scriptorum Bibliothecae Regiae Monacensis I. 5. *g)* Enschedé Ch.: Fonderies de caractères et leur matériel dans les Pays-Bas. *h)* (Franklin A.) Guide des Savants dans les bibliothèques de Paris. *i)* Fröhlich Ottó: Internat. Bibliographie der Kunstwissenschaft. V. *j)* Hichcock Fr. H.: The building of a book. *k)* Kun S.: Kéziratok és autogrammok jegyzéke. *l)* Morel Eugène: Bibliothèques. *m)* Pellechet M.: Catalogue général des incunables. III. *n)* Rye R. A.: The libraries of London. *o)* Schreiber W. L. és Heitz Paul: Die deutschen «Accipies»- und Magister cum Discipulis-Holzschnitte. *p)* Slater J. Herbert: Handbuch für Büchersammler und Bücherliebhaber. *q)* Stauber R.: Die Schedelsche Bibliothek. *r)* Szalay Imre: Tájékoztató múzeumok és könyvtárak építésére és berendezésére. *C)* a Nyelvtudományban: Kr. Nyrop. Grammaire historique. III. kötet.

18. Polemikus cikkek. *a)* Az Egyetemes Philologiai Közönyben: Felelet Karl Lajos válaszára. *b)* Magyar Könyvszemlében: Viszonzás. (Supka Géza válaszára.)

19. Tizenkét vegyes közlemény a Magyar Könyvszemlében.

Dr. Bártfai Szabó László,

segédőr, a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság jegyzője.

1. Kisebb közlemények, könyvismertetések a Turulban.
2. Gyöngyös nevééről és czimeréről az 1910-ik évi Gyöngyösi Kalendáriumban.
3. A Hunt-Pazman nemzetségbeli Forgách-család története. (Sajtó alatt.)

Dr. Fitos Vilmos,

segédőr.

1. Az emberi szellem jelenségeinek magyarázata Bodnár Zsigmond «Erkölcsei törvény»-ében. (Athenaeum, XVIII. évf. 1—2. és 3. sz.) Ugyanaz külön lenyomatban is.
2. A szellemi tudományok ismerettani alapvetése. (Athenaeum, XVIII. évf. 4. sz.) Ugyanaz külön lenyomatban is.
3. Dr. Finkey Ferencz: A tételes jog alapelvei és vezéreszméi. Birálat. (Athenaeum, XVIII. évf. 4. sz.) Ugyanaz külön lenyomatban is.
4. Az ethikai megismerés természete. (Athenaeum, XVIII. évf. 3. sz.) Ugyanaz külön lenyomatban is.

5. Hegymászás. Bölceleti párbeszéd. (Uránia, X. évf. 3. sz.)
Ugyanaz külön lenyomatban is.

6. A pénzkereső állat. Párbeszéd. (Uránia X. évf. 10. szám.)
Ugyanaz külön lenyomatban is.

Jakubovich Emil,

gyakornok.

1. Könyvismertetések. 1. Rudnay Béla: A Zsámbokréthyak, 1908. (Turul 1909. II. füzet.) 2. Rudnay Béla: A Csermenyek és a parasztság büntető bíróságai a XVI. és XVII. századokban, 1909. (Turul, 1909. III. füzet.)

2. Folytatta dr. Melich János örrel Calepinus Ambrosius: Dictionarium decem linguarum latin-magyar részének sajtó alá rendezését. (Kiadja a Magy. Tud. Akadémia.)

Dr. Bajza József,

gyakornok.

1. Bajza Jenő (Irodalomtörténeti Közlemények 1. f.)

2. Birálatok. *a)* Ferenczi Sári: Ráday Pál Lelki Hódolásának első kézírata. (Századok 8. f.) *b)* F. Deák Ferencz: Irodalomtörténeti tanulmányok a kurucz költészet köréből. (Egyetemes Philologiai Közöny 9. f.)

3. Bajza József egy ismeretlen levele Csató Pálhoz. (Irodalomtörténeti Közlemények 2. f.)

Dr. Sulica Szilárd,

gyakornok.

Könyvismertetés. Benkó Imre: Nemes családok Nagykőrösön 1908. (Turul, 1909. II. füzet.)

Dr. Gerevich Tibor,

gyakornok.

1. Le relazioni tra la miniatura e la pittura Bolognese nel trecento. I. «Rassegna d'Arte».

2. A bolognai festészet sorsa Francesco Francia után. (Művészet.)

3. A restaurált Palazzo Bevilacqua. (U. o.)

4. Külföldi Szemle a «Múzeumi és Könyvtári Értesítő»-ben.

5. Könyvismertetések. *a)* Federico Arguani: Il rinascimento delle ceramiche maiolicate in Faenza. *b)* Francesco Malaguzzi Valeri: I disegni della R. Pinacoteca di Brera. *c)* R. Neugebauer und J. Orendi: Handbuch der orientalischen Teppichenkunde. *d)* Anton Kisa: Die Kunst der Jahrhunderte. *e)* Robert Forrer: Reallexikon der prähistorischen, klassischen und frühchristlichen Altertümer. *f)* Bericht über das Museum des Königreiches Böhmen. U. o.

6. A bolognai községi könyvtár. (Magyar Könyvszemle. Vegyes közlemények.)

Bevilaqua Béla,

gyakornok.

1. Egy heraldikai curiosum. (Genealogiai Füzetek. 6.)
2. Modern művészet. («Alkotmány».)
3. A kultúra szomjazói. («Alkotmány».)
4. Könyvismertetések. *a)* Genealogiai Füzetek 1908. *b)* Kölblös Zoltán: Az Alvinczi-család. (Turul 1909. III.)
Ezenkívül több kisebb czikk az «Alkotmány»-ban.

Dr. Holub József,

gyakornok.

1. Istvánffy Miklós Históriaja. Forrásai és hitelessége, cz. dolgozata a budapesti tudományegyetem bölcsészeti kara által kitűzött Schwartner-díjat nyerte meg. (Kéziratban.)

2. Istvánffy Miklós Históriaja hadtörténelmi szempontból. (Művelődéstörténeti értekezések 35. szám.) Szekszárd, 1909.

3. A Kisasszonyfalvi Istvánffy-család. Felolvasatott a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság 1909. október hó 14-én tartott ülésén. Megjelent a Turul 1909. III. füzetében. (Külön lenyomatban is.)

4. Evlia Cselebi XVII. századbeli török világotatózó megyénkről. Közérdek (Szekszárd, 1909. V. évf. 2. és 3. sz.)